

رشد سریع اقتصادی گردشگری الکترونیک

ترکیب روش‌های کسب‌وکار الکترونیکی و فناوری اطلاعات در شیوه‌ها و ابزارهای تدارک، ارائه و پشتیبانی خدمات گردشگری برای ارائه خدمات مورد نیاز گردشگران با کیفیت بالاتر و هزینه‌های کمتر، گردشگری مجازی را پدید آورد. از طرف دیگر، رشد اقتصادی معمولاً به منزله افزایش ظرفیت‌های تولیدی هر کشور یا افزایش پایدار در تولید ناخالص داخلی (GDP) سرانه در طول زمان تعریف می‌شود.

روشن است که پیشرفت‌های سریع فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی به همراه رشد سریع گسترش آنها و تاثیر آن بر گردشگری و ایجاد مفهوم گردشگری الکترونیک، به کاهش هزینه‌ها و رفع موانع استفاده از امکانات منجر شده است. همه این عوامل از طریق کاهش هزینه‌ها و قیمت‌ها باعث افزایش رشد اقتصادی می‌شود. همچنین استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی در صنعت گردشگری این امکان را به گردشگران می‌دهد که فعالیت‌های گردشگری خود را در هر زمان و هر مکانی که کامپیوترهای شخصی با اتصال به اینترنت موجود باشد، به انجام برسانند. همه آنچه گفته شد به ترسیم این چشم‌انداز می‌انجامد که گردشگری الکترونیک به ارتقای کارایی اقتصادی و افزایش رشد اقتصادی بلندمدت منجر می‌شود.

در دو دهه اخیر رشد معناداری در فناوری اطلاعات و ارتباطات به وجود آمده است. گسترش بهره‌گیری از این فناوری‌ها به رشد سریع «گردشگری الکترونیک» به منزله فعالیتی اقتصادی منجر شده است. استفاده فزاینده موسسات گردشگری از ICT توان بالقوه‌ای را برای ارتقای معنادار بهره‌وری از طریق تسهیل تبادل اطاعات فراهم می‌آورد، به علاوه گردشگری الکترونیک یکی از مهم‌ترین موانع یعنی فواصل جغرافیایی را حذف می‌کند. به نظر کارشناسان، صنعت گردشگری می‌تواند تاثیر مهمی بر افزایش اشتغال، درآمدهای مرتبط با

مکان‌های اقامتی، امور تفریحی و نیز درآمدهای دولتی کشورها داشته باشد. از این رو، گردشگری به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم بر رشد اقتصادی تاثیر می‌گذارد.

اثر مستقیم

هر چه تعداد ورود گردشگران به یک شهر افزایش یابد، درآمد حاصل از آن نیز افزایش می‌یابد. از آنجا که گردشگری یکی از صنایع خدماتی است، درآمد حاصل از آن صنعت بخشی از تولید ناخالص داخلی کشور میزبان محسوب شده و مستقیماً بر رشد اقتصادی آن کشور تاثیر می‌گذارد. از این رو صنعت گردشگری و بالاخص گردشگری الکترونیک که در دو دهه اخیر رشد فزاینده‌ای داشته است، می‌تواند راهکار مناسبی برای کسب درآمدهای ارزی سرشار برای شهرها و در نتیجه رشد اقتصادی بالاتر باشد. به‌عنوان نمونه در سال ۱۹۹۹ گردشگری بین‌المللی حدود ۸ درصد از کل درآمدهای جهان و ۸۱ درصد از صادرات بخش خدمات را به خود اختصاص داده بود. همچنین بر اساس پیش‌بینی‌های رسمی سازمان جهانی گردشگری، درآمد حاصل از گردشگری در سطح جهان تا سال ۲۰۲۰ به ارزش تقریبی ۳ تریلیون دلار در هر سال خواهد رسید.

اثر غیرمستقیم

گردشگری در اشکال مختلف به‌صورت غیرمستقیم نیز بر رشد اقتصادی تاثیر می‌گذارد و نشان‌دهنده اثر پویایی بر کل اقتصاد به شکل اثرات سرریز یا دیگر آثار خارجی است. به این ترتیب اگر گردشگری به دلیل تعامل زیاد با دیگر فعالیت‌های اقتصادی، با رونق همراه شود، آن دسته از فعالیت‌هایی که به آن کالا یا خدمت

می‌دهند یا محصول آن را مصرف می‌کنند، همراه با آن حرکت خواهند کرد؛ یعنی گردشگری می‌تواند به‌عنوان موتور برای رشد اقتصادی عمل و سایر فعالیت‌ها را نیز به دنبال خود رو به جلو هدایت کند. از سوی دیگر، رشد اقتصادی نیز بر توسعه گردشگری موثر است.

رشد اقتصادی، با توسعه تسهیلات و زیربنای گردشگری از جمله توسعه حمل و نقل و راه‌ها، گسترش پول الکترونیک، توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)، توسعه مکان‌های اقامتی، رستوران‌ها و هتل‌ها، توسعه بهداشت عمومی و همچنین توسعه تسهیلات تفریحی و امور رفاهی، موجب توسعه صنعت گردشگری می‌شود. گردشگری الکترونیک، واقعیتی غیرقابل انکار است. وقتی ما به‌شهروند الکترونیک، دولت الکترونیک، تجارت الکترونیک، بانکداری الکترونیک و آموزش الکترونیک در قالب جامعه اطلاعاتی معتقدیم، باید زمینه‌های گردشگری الکترونیک را نیز فراهم کنیم. گردشگری الکترونیک تنها شامل تورهای مجازی نمی‌شود، بلکه ابزاری است که با آن، یک گردشگر بتواند در کمترین زمان، با حداقل امکانات و با کمترین هزینه و دانش، ظرفیت‌های گردشگری یک کشور را شناسایی و با یک برنامه هدفمند و طرح هدایتگر، از سوی دولت و آژانس‌ها و مراکز مربوطه، به مکانی خاص مسافرت داشته باشد.

توسعه گردشگری در تمامی عرصه‌ها، چه در سطح ملی و منطقه‌ای و چه در سطح بین‌المللی مورد توجه برنامه‌ریزان دولتی و شرکت‌های خصوصی قرار دارد. در کشورهایمانند ایران، درآمدهای نفتی، یک نوع رانت اقتصادی تلقی می‌شود که فاقد هرگونه اثرات القایی مستقیم از لحاظ افزایش سطح تولید در اقتصاد است؛ در حالی که صنعت گردشگری به‌صورت زنجیروار با بعضی از فعالیت‌های اقتصادی وابستگی دوجانبه دارد و رونق آن، از لحاظ افزایش درآمد در اقتصاد کشور میزبان تاثیر بسزایی دارد. در نتیجه توسعه گردشگری مخصوصاً گردشگری الکترونیک که دارای مزایای بسیاری است، اقتصاد کشور را از حالت تک‌محصولی خارج

می‌کند و رشد اقتصادی را به علت ثبات در درآمدهای ناشی از جذب گردشگر برای کشور به همراه خواهد داشت.

لیلا حامدی / مدرس و مشاور گردشگری